

ביצד מעברין פרק המישי עירובין

סא.

עין משפט נר מצוה

(א) [בס"ח: ארבע],
(ב) [מוספ' ספ"ד: א] ז"ל
מתא ועי' שבת קמ"ה;
(ג) [לעיל ט: א] על
וירושל' וביר"ק ועוד א"י
ואין אנשי ועי' כ"מ על
הירושלמי, (ד) ז"ל להם,
(ה) [גיר' ירושלמי והראש' על
פי המערה: א] [לעיל נ"ג: א]
(ו) [לעיל נ"ב: א] איתא אפילו
וביר"ק איתא ואפילו,
(ז) [בס"ח: א] [בש"מ, א],
(ח) [זויריס אלו שייכים לרש"י
ע"ש, א] ז"ל ר"ח וז"ה
גרש"ל ורש"א,

הגהות הב"ה

(א) רש"י ד"ה אלו משום
וכי אכל היושבין בשפולה
לכ"ל וזיתא אם היו ממק:
(ב) ד"ה כולי וז"ו בלא
מתייהו (לשטוב) מ"מ
וי"ז נ"ל להניח לא שטרבו
פי' אפי' כשני גדר צ"ס
לחמתן לא יכירו בני חמתן
שיא מים להם בני חמתן
וק"ל:

מוסר רש"י

בלא מתיה. ממקום שאינו
עירו (עי' שבת קמ"ה).
ולמודד. ששכח לו ואמר
שבתמי נתקומי ונתד
אלפים פסיעות צינורות
אולי יבנה לחמס העיר
וכלו אלפים שלו חמס
חוק לחמס לא יבנה
שאפילו האלפים מולידים
אזנו למכו אית מותר
ללאת מאלפים, שאפילו
סוף מדרתו כלה
במערה. לא יתקן העיר
מאלפים דכ"ו שגד
אלפים לגד מקום שבתו
שכח ארבע אולי יכיר לעבור
חוק מאלפים (ע"ש נ"ב).
הרדן ע"ד ביצד
מעברין

רבינו הגנאל

אבל בעיר שהיא גדולה
בני עיר קטנה שכלתה
מירחן בחצי העיר, אין
מהלכין כל עיר גדולה.
רו' אירי בין אנשי
עיר קטנה בין אנשי
עיר גדולה מהלכין כולה
קמי' [ומקום] לה למטה.
בנותן את עירובו, שהנח
את עירובו בעיר קטנה
לו כל העיר כארבע אמות,
יש לו חוק לעיר אלפים
אמה לכל רוח, אבל הנח
עירובו חוק לעיר ומודד
ובא בתוך העיר (ואין
[אין] לו חוק מן המקום
שכלתה מידתו (לע"ש)
[לעירוב] אפילו אמה אחת
לא שנת בחצי העיר ולא
שנת בסוף העיר. והא
דתן למודד נותנין לו
אלפים אמה שאפי' מידתו
(כולה) [כלת] במערה
אצטרך (מתני' [ריב"ל])
לאשמעין סוף העיר
שהוא דניו כסוף המערה.
ורב חמתן נמי לא פליג
עליה, אלא טעמא דמתני'
קא מפרש ואמר מאן
דתני כותויהו מהלכין
כל העיר לא משתבש,
דמוקי לה בנותן. ומאן
דתני אין מהלכין, מוקי
לה במודד כמו שאמרו.
ואסיקנא חסורי מיחסרה
והכי קתני אנשי העיר
הגדולה מהלכין כל עיר
קטנה, [ואין] אנשי קטנה
מהלכין כל העיר הגדולה.
במ' דב' אמר במודד אבל
בנותן, מי שהיה מעיר

ואין אנשי עיר קטנה מהלכין אם הגדולה. כולה כד' אמות לפי שהעיר
עולה להו במדת החומות; ורבי אירי. דלמנר דברי נבואה הן: אנשי
אנשי קמי'. במתני' בתריוהו תני מהלכין ומוקי לה צננות עירובו
בעיר דמפרש במתניתין כ"ל מי שהיה בעיר גדולה ונתן עירובו
בעיר קטנה הסמוכה לה צננות אלפים
מהלך את כולה שערובו קונה לו
כל העיר כד"א כאלו שבת הוא שם
ורבא תני אין אנשי כדאמר לקמן מאן
דתני אין אנשי לא משתבש: אבל
מודד. מחוק העיר ובה לעיר לא תנן
מידי חלוק צין כלתה בחזיה לכלתה
בסופה: ולמודד. ממקום שציתמו
או ממקום עירובו שאמרו ליתן לו
אלפים אפילו סוף מדת אלפים כלה
במערה לא יבנה מאלפים והלאה.
אלמא כלתה מדתו בחצי העיר תנן
ועולה לו מדת העיר ומאי צננותיה:
סוף העיר איצטריכא ליה. לרבי
יהושע בן לוי לאשמעין דהיכא
דכלתה מדתו בסוף העיר הו"א כל
העיר כד' אמות ללא תנן לה: מוקי
לה צננות. כדמתני במתני' בהד"א:
ומאן דתני אין אנשי עיר קטנה כו'
לא משתבש מוקי לה צננות. אנשי
עיר גדולה שיואלין מעירן לעיר
קטנה הנכלעת כולה צננות אלפים
שלהן כגון שרמוקה מעירן אלף והיא
עגמה אלף מהלכין את כולה כד'
אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר
הגדולה הרחוקה מעירן אלף והיא
עגמה אלפים הואיל ואין כולה נכלעת
באלפים שלהן עולה להן צננות
החמס ואין נכנסין לה אלא באלף
ומתניתין דמפרשא ואלא צננות
עירובו חסורי מיחסרה כו':
שפס הנחל עמוק: אם יש
לפניה דקה. מחזיקה ארבע
אמות גובה על פני העיר כולה
משפת הנחל מודד משפת הנחל
שהיא כלה שם כשאר עירות:
ואם לאו. כיון דבעיתא תשמישיהו
לא הו' ישוב קצוה והו' להו כיוצאי
כריפין ואין מונין לכל אחד אלא
מפתח צימו: דקס ד"א אמרס
לן. צניחותא. והשמש צעין מייך
טעמא מאי שנת מכל דקי דעלמא
דסגי להו בגובה ארבעה טפחים
כדאמרן לעיל [ס.]. גבי מרפסת שלפניה
דקה ד' כו': לאו משום דעבוד
דקה כו'. גדר וחמתן יושבין צהר
בשיפוע גדר למעלה וחמתן למטה
הואיל ושמהן יושבות
בשיפוע לריכות שמהן
דקה בשיפוען. וקס"ד
שהיו שמהן מוצלעות
זו כולה צננות אלפים
של חזרתה וקתני
בני גדר יורדים

ועוד התיר רבי. רצונו שמואל ל"ג ועוד דהאי ועוד אמילתא
לעיל מנייה קאי והכי איתא בתוספתא דמכילתין מעשה
ברועה זקן צבא לפני רבי ואמר לו זכור הייתי שהיו בני מגדל יורדין
לחמתן עד החצר החיצונה הסמוכה לגשר ועוד והדר קאמר שהמיר
רבי שהיו בני גדר כו' ומיהו יש
תוספתא שכתוב צה צמר עדותו
דרועה המיר רבי שהיו בני מגדל
יורדין לחמתן עד החצר החיצונה
הסמוכה לעיר ויחא השמא דגרס
ועוד המיר ר' שהיו בני גדר כו' כיון
דמייירי לעיל צמה שהמיר רבי לבני
מגדל על פי עדותו של רועה וצפי'
ר"ח כמזב ועוד זאת המיר רבי:
עיר העשויה בקשת הואי. פישט
צקוטרס חמתן וצין שני
לרשיה יותר מד' אלפים דאמר לעיל
מודדין לה מן הקשת וכלה חמתן של
בני הקשת צבאש של גדר ואין יכולין
ליכנס צה אכל בני גדר יורדין לחמתן
דמודדין לגדר מחמתן וכל חמתן
מוצלעת צמחומיהן ופירושו תמוה
דאי בני הקשת מוצלעין צמחומן של
גדר א"כ גם הם מותרין לעלות לגדר
ואם צבני לרשי הקשת קאמר
דמוצלעין צמחוס גדר אכתי כל היכא
דשרי להני שרי להני ^ו
דבני ראשי הקשת ובני
גדר צאין מזה לזה
ואזמן שבאמצע הקשת
ובני גדר תריוהו
אשרי צדדיה ונראה
כפי' ר"ת דגדר עיר
העשויה בקשת הואי
ולא היה צין לרשיה ארבעה אלפים
ומודדין לה מן היצר לפיכך צאין לחמתן
אכל בני חמתן אינן יכולין לעלות לגדר
לאמצע הקשת ואפשר שאף חמתן
לראשי הקשת של גדר היה יותר מאלפים
ואף שם לא היו יכולין לילך:
לית

ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר
גדולה מאי טעמא לאו משום דהני כלתה
מדתן בחצי העיר והני כלתה מדתן בסוף
העיר ורבי אירי אנשי אנשי תני ומוקים לה
בנותן אבל מודד לא תנן ולא והתנן ולמודד
שאמרו נותנין לו אלפים אמה שאפילו סוף
מדתו כלה במערה סוף העיר איצטריכא
ליה דלא תנן אמר רב נחמן מאן דתני אנשי
לא משתבש ומאן דתני אין אנשי לא
משתבש מאן דתני אנשי לא משתבש
דמוקים לה בנותן ומאן דתני אין אנשי לא
משתבש דמוקים לה במודד וחסורי מיחסרה
והכי קתני אנשי עיר גדולה מהלכין את כל
עיר קטנה ואין אנשי עיר קטנה מהלכין
את כל עיר גדולה במה דברים אמורים
במודד אבל מי שהיה בעיר גדולה והניח
את עירובו בעיר קטנה היה בעיר קטנה
והניח את עירובו בעיר גדולה מהלך את
כולה וחוצה לה אלפים אמה אמר רב יוסף
אמר רמי בר אבא אמר רב הונא * עיר
שיושבת על שפת הנחל אם יש לפניה
דקה ארבעה ^ו מודדים לה משפת הנחל ואם
לאו אין מודדין לה אלא מפתח ביתו אמר
ליה אביי ד דקה ארבע אמות אמרת לן
עלה מאי שנא מכל דקי דעלמא דארבעה
א"ל התם לא בעיתא תשמישתא הכא
בעיתא תשמישתא אמר רב יוסף מנא
אמינא לה דתניא ^ו התיר ר' שהיו בני
גדר יורדין לחמתן ואין בני חמתן עולין
לגדר מאי טעמא לאו משום דהני עבוד
דקה והני לא עבוד דקה כי אתא רב

דימי אמר שטרונג מטטרגי להו בני גדר לבני חמתן ומאי התיר התקין ומאי
שנא שבת דשכיחא בה שכרות כי אולי להתם נמי מטטרגי להו כלבא בלא
מתיה שב שנין לא נבח השתא נמי מטטרגי בני חמתן לבני גדר כולי
האי לא כייפי להו רב ספרא אמר עיר העשויה בקשת הואי רב דימי
בר חיננא אמר אנשי עיר גדולה ואנשי עיר קטנה הואי רב כהנא
מתני הכי רב טביומי מתני הכי רב ספרא ורב דימי בר חיננא חד
אמר עיר העשויה בקשת הואי וחד אמר אנשי עיר קטנה ואנשי עיר
גדולה הואי: **בתנאי'** ^ו אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה
^ו ואנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה כיצד מי שהיה בעיר גדולה
ונתן את עירובו בעיר קטנה ונתן את עירובו בעיר גדולה
מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה רבי עקיבא אומר אין לו אלא ממקום
עירובו אלפים אמה אמר ^ו להן ר"ע אי אתם מודים לי בנותן עירובו ^ו במערה שאין
לו אלא ממקום עירובו אלפים אמה אמרו לו אימתי בומן שאין בה דיורין אבל
יש בה דיורין מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה נמצא קל תובה מעל
גבה ^ו ולמודד שאמרו נותנין אלפים אמה ^ו שאפילו סוף מדתו כלה במערה:
גמ'

לחמתן כו' לאו משום דבני גדר עבוד דקה לפיכך כל יושביה כשרונין לילך לחמתן מתחילין לננות ולמודד מחמתה לצד חמתן
כשאר עירות והרי חמתן כולה מוצלעת צמחומן והני בני חמתן לא עבוד דקה לשיפוע לפיכך לא הו"א עיר ומודדין לכל אחד
מפתח צימו ואלו שבגובהן הקרוצין צננות אלפים לגדר וכולה מוצלעת צמחומן נכנסין לה לכולה אכל ^ו אם היו יושבין בשיפועיה אין
עולין לה: מטטרגי להו בני גדר לחמתן. מיין וורדין היו בני גדר לבני חמתן: כי הו' אולי. בני גדר לחמתן נמי מטטרגי להו
בני גדר לבני חמתן: כולי האי ודאי לא כייפי להו. בני גדר דאפילו צלל מתייהו ^ו לטטרגו להו בני חמתן: עיר העשויה בקשת הואי.
חמתן וצין צ' לרשיה יותר מד' אלפים דאמר רמי בר אבא [נה]. מודדין לה מן הקשת כל אחד מפתח צימו ויתר שלה לצד גדר הלכך יורדין בני
גדר לחמתן שהרי מודדין לגדר מחמתה וכל חמתן מוצלעת צמחומה ובני חמתן היושבים בקשת ומודדין להן מן הקשת כלה חמתן
בראשיה ^ו של גדר ואין יכולין ליכנס לה: גדר עיר גדולה וכשעולין בני חמתן לגדר כלתה מדתן בחצי העיר וחמתן עיר קטנה וכשירדין
לה בני גדר כלתה מידתן בסוף העיר והכי קאמר ר' שהיו בני גדר יורדין לחמתן להיות להן כולה כד' אמות ומשלימין להן את השאר
אכל גדר עולה לבני חמתן צמחוס: רב צהנא מסיני פני. מפרש צהדי' מר אמר הא ומר אמר הא: **בתנאי'** ^ו אם כל עיר קטנה.
לצד מדת חמתן: נמצא קל סופה. משום דיורין: מעל גבה. שאין שם דיורין ואילו נתנו על גבה לא היו לו אלא אלפים ממקום עירובו:
ולמודד שאמרו כו'. ואע"פ שחלוקין חכמים על רבי עקיבא צננות עירובו בעיר לומר שכל העיר לו כארבע אמות מודין הן צבא מעיר
אחרת או ממקום שציתמו וכלתה מדתו של אלפים פסיעות צינורות אפי' במערה [שיש צה] דיורין שאינו נכנס להלן ממדתו כלום:
גמ'

נח א ב מיי פ"ח מהל'
שבת הל' ט סגן לאין
סו טו"ש"ע א"ח ס"י שגח
טק"ע ט:

רבינו הגנאל (המשך)
גדולה ונתן עירובו בעיר
קטנה, בעיר קטנה נתן
עירובו בעיר הגדולה,
מהלכין כולה וחוצה לה
אלפים אמה. והא דר'
אירי לא בריר טעמא. אמר
רב יוסף אמר רמי בר אבא
אמר רב הונא עיר שיושבת
על שפת הנחל אם יש
לפניה דקה. בתוך הנחל
ארבע מודדין לה אלפים
אמה מן הנחל ולהלן.
שהנחל כיון ששחמתן
בו כאלו מן העיר הוא.
ואם לא עשר לפניה דקה
אין מודדין להן אלא
מפתח בתיהו. ומאי שנא
דכל דקה בעלמא ארבעה
טפחים והוא דקה אמר רב
יוסף ארבע אמות. ופרקי'
כיון דבעיתא תשמישתא
שהיא על הנחל אם היא
רחבה ד' אמות אין,
ואי לא לא. אמר רב
יוסף מנא אמינא. ומאן
דאית ליה דקה לפניה
מדקה ותלכין משחתין לה
תחומה. דתניא ועוד זאת
התיר רבי (שהיה) [שהיה]
בני גדר יורדין לחמתן
ואין בני חמתן יורדין
לגדר, מאי טעמא לאו
משום דהו' בני גדר עיר
היושבת על שפת הנחל
ועבוד דקה, והיה בין
גדר לחמתן יותר מאלפים
אמה. ובני גדר דעבוד
דקה מדרו להם אלפים
אמה מחוץ לחמתן, וכלתה
מדתן לחמתן. ובני חמתן
כלתה מידתן על הנחל,
ולא יכלו לבוא בגדר
דהא לא עשו בני חמתן
דקה. כי אתא רב דימי
אמר לאו משום האי
טעמא לא הו' אתו בני
חמתן לגדר, אלא משום
דהו' בני גדר פריצים
והו' מטטרגי לבני חמתן.
פי' מריבין עמתן ומכין
אותן, ובשבת דשכיחא
שיכרות התקין להו ר'
שלא יהיו באין בני חמתן
לגדר. רב ספרא אמר
גדר עיר העשויה בקשת
הואי. ומדרו לה (כמתין)
[מן] היתר ^ו ולפיכך באין
לחמתן, אבל בני חמתן
אינן יכולין לעלות על
עיר גדר שהיא יושבת
במקום החץ, וממקום
הקשת עד היתר אלפים
אמה, ולפיכך לא היו
באין אליהן. רב דימי אמר
גדר עיר גדולה היתה
וחמתן עיר קטנה, ונתן
אנשי עיר גדולה מהלכין
כל העיר קטנה וכו'.

(א) פי' שלא היה צין לרשיה
ארבעה אלפים ומנו שכתבו
המס' והנחה שלדבמי רבינו
אלו כוונת המס' ד"ה עיר
ומנו שגם רש"י ורש"א ר"ח
חתם ר"ח.